

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2024-02-29
meddelad i
Nacka

Mål nr M 2218-23

PARTER

Klagande

AB Storstockholms Lokaltrafik
105 73 Stockholm

Ombud: Bolagsjurist Magnus Bruno
c/o Region Stockholm
Trafikförvaltningen
105 73 Stockholm

Motparter

1. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun
131 81 Nacka

2. Brf Ringvägen i Saltsjöbaden
Ringvägen 1
133 39 Saltsjöbaden

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 27 februari 2023 i ärende nr
505-32490-2022, se [bilaga 1](#)

SAKEN

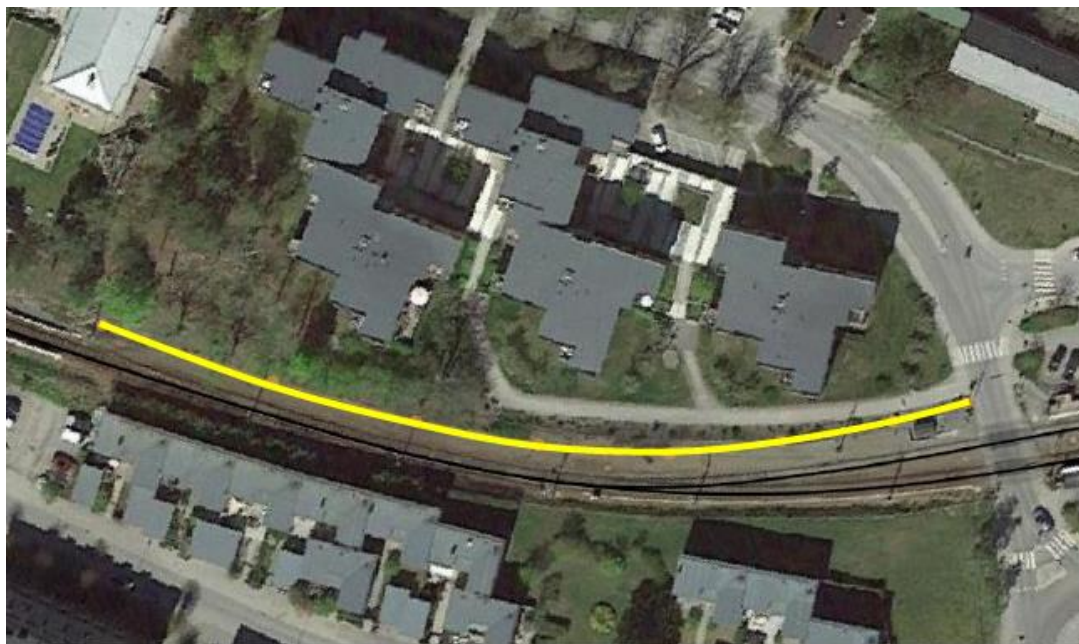
Åtgärder mot buller från Saltsjöbanan på fastigheterna Igelboda 55:1 och Rösunda
2:43 i Nacka kommun

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen Miljö-
och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommuns föreläggande den 18 maj 2022, § 93,
ärende M-2020-912, och återförvisar målet till nämnden för fortsatt handläggning.

BAKGRUND

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun (nämnden) förelade den 18 maj 2022 AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) att vidta åtgärder för att minska bullret från Saltsjöbanan vid fastigheten Rösunda 2:43. De åtgärder som ska vidtas enligt föreläggandet är uppförande av en tre meter hög och 155 meter lång bullerskyddsskärm mellan Saltsjöbanan och bostadshusen vid Ringvägen 1. Enligt bilden som fogats till nämndens beslut (se figur 1 nedan) ska bullervallen huvudsakligen vara belägen på fastigheten Igelboda 55:1 i Nacka kommun, vilken tillhör SL, samt möjligen till någon del på den angränsande fastigheten Rösunda 2:43, vilken ägs av Brf Ringvägen i Saltsjöbaden (bostadsrättsföreningen).

Figur 1 Bullerskyddsskärmens läge enligt nämndens beslut

YRKANDEN M.M.

SL har yrkat att föreläggandet ska upphävas. I andra hand har SL yrkat att ärendet ska återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning med instruktioner till nuvarande fastighetsägare eller ansvarsmässig föregångare till denna att vidta åtgärd.

SL har hänvisat till vad bolaget anfört hos länsstyrelsen och har därutöver gjort bl.a. följande tillägg.

Några ändringar av SL:s trafik på Saltsjöbanan på sätt som skulle ha påverkat bullernivåerna i högre grad från år 2005 fram till nu har inte skett. SL har granskat och kontrollräknat den underliggande trafikbulerutredningen som ligger till grund för bygglovsbeslutet, dvs. bullerutredningen från Ingemansson Technology den 31 augusti 2005. Trafikbulerutredningens resultat är felaktiga och byggnaderna är inte uppförda i enlighet med detaljplanen. Eftersom det i rapporten inte har redovisats vad som lagts till grund för denna går det inte att återskapa det resultat som återges i rapporten. Bygglov har således beviljats på felaktiga grunder och byggnaderna har aldrig klarat detaljplanens bestämmelser.

Nämnden anger att det inte går att förelägga fastighetsägaren alternativt den tidigare byggherren. Det är inte korrekt vilket framgår av förarbetena till 26 kap. 9 a § miljöbalken, se prop. 2013/14:128 sid. 59. Även om dessa förarbeten avser författningsändringar som har trätt i kraft efter aktuell detaljplan och aktuellt bygglov, äger de rättsliga resonemang som förs i dessa samma relevans för den aktuella situationen. Ett föreläggande ska således riktas mot fastighetsägaren alternativt tidigare byggherre. SL:s trafikering på Saltsjöbanan har inte förändrats på något sådant sätt att bullernivåerna skulle avvika från situationen då den felaktiga bullerberäkningen utfördes.

Nämnden har avstått från att yttra sig hos mark- och miljödomstolen.

Bostadsrättsföreningen har i yttrande till domstolen anfört bl.a. följande. Med ökad turtäthet från tjugominuterstrafik till tolvminuterstrafik och med fortsatt gamla tågsätt kommer bullervärdena även framöver överskridas. Skadorna för de boende sker fortlöpande. Det är orimligt att tredje man på detta sätt drabbas av förhållanden man inte kunnat påverka. Underlaget för det kontroversiella beslutet om bygglov togs fram långt innan bostadsrättsföreningens första medlemmar tog sina lägenheter i besittning i juli 2007. Ett nödvändigt krav från föreningens sida är att det snarast

sker ett tydligt utfall av tvisten och ett omgående verkställande av byggnationen som efterfrågats av parterna.

DOMSKÄL

Bakgrund

Detaljplanen som gäller för fastigheten Rösunda 2:43 vann laga kraft den 27 november 2003. Enligt denna ska bostadshus och uteplats på fastigheten placeras och utformas med beaktande av bullersituationen. För ny bostadsbebyggelse får den ekvivalenta ljudnivån enligt planbestämmelserna inte överstiga 55 dB(A) utanför fönster och för uteplats. Inomhus får högsta ekvivalenta ljudnivå inte överstiga 30 dB(A). Högsta maximalnivå inomhus är 45 dB(A).

Bygglov beviljades för nybyggnad av flerbostadshus på fastigheten Rösunda 2:43 i oktober 2005. Bygglovets överklagades av SL och upphävdes. I mars 2008 beviljade nämnden ånyo bygglov för flerbostadshus på fastigheten. Det beslutet innefattade en mindre avvikelse från detaljplan i form av avsteg från en planbestämmelse om störningsskydd. Samtliga lägenheter i flerbostadshuset bedömdes uppfylla riktvärdena enligt detaljplanen eller avstegsfall A avseende ekvivalent ljudnivå utomhus. Bullerreducerande åtgärder i form av bullerskärmar vid särskilt utsatta uteplatser/balkonger till lägenheterna i flerbostadshuset norr om järnvägen skulle utföras. SL överklagade dock även detta bygglov med hänvisning till att ljudnivåerna från spårtrafiken blev för höga. Också detta bygglov upphävdes.

Med avstegsfall A avses, enligt nämndens tjänsteskrivelse den 10 maj 2022 att avsteg kan tillåtas under förutsättning att samtliga lägenheter har tillgång till tyst sida för minst hälften av boningsrummen med betydligt lägre nivåer än 55 dB(A) och tyst uteplats kan anordnas i anslutning till bostad. Avsteget sker då från riktvärdet utomhus om 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå för dygn respektive 70 dB(A) maximalljudnivå vid fasad, balkong och uteplats.

I oktober 2013 meddelade nämnden åter bygglov. I beslutet angavs att nya bullermätningar och vidtagna bullerskyddande åtgärder visade att samtliga lägenheter

klaras detaljplanens krav på bullernivåer inom- och utomhus. Byggnaderna var då redan uppförda år 2007 med slutbevis från april samma år. SL överklagade inte detta bygglov. Till grund för att bevilja bygglovet låg bland annat en bullerutredning daterad den 1 oktober 2013. I denna utredning angavs att bostäderna – efter vidtagna bulleråtgärder – uppfyller kraven enligt Boverkets byggregler samt detaljplanens krav på bullernivåer inomhus och utomhus.

Den bullermätningar som SL nu har utfört och som omfattar den mest utsatta bostaden i området visar att maximala ljudnivån vid fasad ligger omkring 88–89 dB(A). Maximal ljudnivå nattetid i vardagsrum uppgår till som mest 49 dB(A) och i sovrum till 50 dB(A). På balkong/uteplats med inglasning i stängt läge uppgår maximala ljudnivån till omkring 81 dB(A).

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 2 kap. 2 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

I 3 § samma kapitel föreskrivs följande. Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Bostäder och lokaler för allmänna ändamål ska brukas på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer och hållas fria från ohyra och andra

skadedjur. Ägare eller nyttjanderättshavare till berörd egendom skall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att hindra uppkomsten av eller undanröja olägenheter för människors hälsa (9 kap. 9 § miljöbalken).

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet besluta om de förelägganden som behövs för att miljöbalken m.m. ska följas.

Ett föreläggande enligt 26 kap. 9 § miljöbalken ska grundas på en individuell bedömning och vara riktat mot en viss angiven person. Adressaten ska ha faktiska och rättsliga möjligheter att göra det som krävs. Vanligtvis riktas föreläggandet mot den aktuella verksamhetsutövaren. Ett föreläggande är möjligt också mot en verksamhetsutövare som inte längre driver verksamheten, som exempelvis överlåtits eller lagts ned. Verksamhetsutövaren är skyldig att avhjälpa olägenheter som verksamheten medfört tills de upphört (jfr 2 kap. 8 § och 10 kap. 2 §). Som framgår av 10 kap. svarar flera ansvariga verksamhetsutövare som huvudregel solidariskt såvitt gäller efterbehandling av förorenade områden; förmodligen gäller detta också vid annat avhjälpande (prop. 1997/98:45 II s. 273 och Nordstedts kommentar till 26 kap. 9 § miljöbalken)

Den 2 januari 2015 trädde en ny bestämmelse 26 kap. 9 a § miljöbalken i kraft. Enligt det lagrummet får en tillsynsmyndighet inte besluta om förelägganden om det i planbeskrivningen till detaljplanen eller i bygglovets har angetts beräknade bullervärden och omgivningsbullret inte överskrider dessa värden. Förelägganden får dock beslutas om det med hänsyn till de boendes hälsa finns synnerliga skäl. Av övergångsbestämmelserna framgår att bestämmelsen inte ska tillämpas om ett ärende om detaljplan eller bygglov har påbörjats före tidpunkten då bestämmelsen trädde i kraft.

Det kan konstateras att föreskriften i 26 kap. 9 a § miljöbalken enligt övergångsbestämmelserna inte är tillämplig på den i målet aktuella situationen. De principer som ligger till grund för den bestämmelsen kan enligt mark- och miljödomstolen ända tjäna till vägledning vid bestämmandet av vem som är lämpligast adressat för

att komma till rätta med de nu aktuella bullerproblemen genom ett föreläggande med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken. Mark- och miljödomstolen noterar därvid följande resonemang från regeringens sida rörande principer för ansvarsfördelning (prop. 2013/14:128 s. 59):

Även om huvudregeln enligt den föreslagna bestämmelsen är att förelägganden eller förbud inte ska kunna meddelas kan det i undantagsfall finnas situationer där det med hänsyn till de boendes hälsa finns synnerliga skäl för att tillsynsmyndigheten ändå ska kunna ingripa. Regeringen föreslår därför att det införs en sådan möjlighet i bestämmelsen. Det kan t.ex. vara fråga om att det framkommit en väsentlig felaktighet i den bullerberäkning som utgjort underlag för planbeskrivningen eller bygglovets vilket medför en betydande olägenhet för de boendes hälsa. En utgångspunkt därvidlag bör enligt regeringen vara att den som ansvarar för felaktigheten också ska svara för att den uppkomna olägenheten avhjälpas. Tillsynsmyndigheten kan då exempelvis finna skäl att förelägga fastighetsägaren att åtgärda olägenheten. Om sådana åtgärder riktas mot en verksamhetsutövare med anledning av olägenheter som beror på en kommuns fel eller försumlighet kan verksamhetsutövaren komma att rikta krav om skadestånd mot kommunen med stöd av 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207). För det fall att olägenheten beror på att en fastighetsägare inte har uppfört en byggnad eller anläggning i enlighet med planen bör tillsynsåtgärder i stället riktas mot fastighetsägaren med stöd av PBL.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Mark- och miljödomstolen instämmer i underinstansernas bedömning att bullernivåerna vid och inuti bostäderna är så höga att det i och för sig kan vara befogat för nämnden att ingripa med ett föreläggande med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken.

SL är verksamhetsutövare av den bulleralstrande verksamheten och torde ha rättsliga och faktiska möjligheter att vidta åtgärder för att förbättra bullersituationen. Formellt sett är således SL en möjlig adressat för ett föreläggande syftande till att förbättra bullersituationen. Fråga är dock om detta är skäligt.

Såvitt kan bedömas på föreliggande underlag har de alltför höga bullernivåerna inuti och vid bostäderna sin grund i bristfälliga utredningar och bedömningar då det aktuella bygglovets beviljades. Ingenting tyder på att SL skulle ha någon skuld i

detta. Utredningen ger inte heller stöd för att de höga bullernivåerna beror på förändringar i tågtrafiken eller järnvägsanläggningen som har skett efter det att bygglovets beviljades. Det kan också konstateras att möjligheterna att vidta åtgärder inom bostadsrättsföreningens fastighet för att minska olägenheten av buller inte synes ha uttömts.

Under dessa förhållanden är det enligt mark- och miljödomstolen inte skäligt att på grundval av föreliggande utredning rikta ett åtgärdsföreläggande mot SL. Nämndens beslut ska av dessa skäl upphävas och målet återförvisas dit för utredning och övervägande av om tillsynsåtgärd ska vidtas mot någon annan än SL.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast 21 mars 2024

Björn Räftegård

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Björn Räftegård och tekniska rådet Ola Lindstrand. Föredragande har varit beredningsjuristen Maria Karlsson.

NACKA TINGSRÄTT

AB Storstockholms Lokaltrafik
Ombud: Magnus Bruno
magnus.bruno@regionstockholm.se

INKOM: 2023-03-24
MÅLNR: M 2218-23
AKTBIL: 2

Överklagande av beslut om föreläggande att vidta åtgärder mot buller från Saltsjöbanan på fastigheten Igelboda 55:1, Nacka kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun (nämnden) beslutade den 18 maj 2022, dnr. M-2020-912, § 93, att AB Storstockholms lokaltrafik ska utföra åtgärd för att minska bullret från Saltsjöbanan vid Ringvägen 1 (Rösunda 2:43) enligt åtgärdsförslag som presenteras i brev från trafikförvaltningen daterad 7 december 2021, bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad 10 maj 2022. Åtgärden som presenteras är en 3 meter hög och 155 meter lång bullerskyddsskärm, mellan Saltsjöbanan och bostadshuset vid Ringvägen 1 (Rösunda 2:43). Åtgärden ska vara utförd två år efter att beslutet vunnit laga kraft.

Som motivering för beslutet har nämnden anfört i huvudsak följande. År 2003 antogs en ny detaljplan för området där bostäderna på Ringvägen ingår. I detaljplanen krävs att 55 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus utanför fönster och vid uteplats ej ska överskridas samt 30 dBA ekvivalent ljudnivå och 45 dBA maximal ljudnivå inomhus nya bostäder. Områdesnämnden i Fisksätra/Saltsjöbaden beviljade bygglov för detta projekt och tolv radhus den 25 oktober 2005, § 125. I det beviljade bygglovet godkändes avstegsfall A på grund av att förutsättningarna för buller ändrats sedan antagandet av detaljplanen då Saltsjöbanans träsliprar bytts mot betongsliprar och orsakar högre ljudnivåer. Avstegsfall A innebär att avsteg görs från riktvärdet utomhus från 70 dBA maximal ljudnivå och 55 dBA ekvivalent ljudnivå. Samtliga lägenheter ska dock ha tillgång till tyst sida för minst hälften av boningsrummen med betydligt lägre nivåer än 55 dBA. Ärendet överklagades varvid beslutet upphävdes i april 2007. Flerfamiljshuset på Ringvägen uppfördes och stod färdiga 2007, slutbevis utfärdades den 25 april 2007. Slutligen meddelade kammarrätten inte prövningstillstånd

den 24 januari 2008. Ärendet återförvisades till nämnden för meddelande av bygglov med de villkor som bedöms vara nödvändiga för att erhålla en godtagbar säkerhet och bullermiljö. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beviljade ett nytt bygglov den 5 mars 2008, § 68 för flerbostadshusen och radhusen. Beslutet överklagades och länsstyrelsen upphävde beslutet och återförvisade ärendet till nämnden för ny handläggning. Både länsstyrelsen och förvaltningsrätten i Stockholm menar att lovet för flerbostadshusen inte säkerställer att bullerkraven i detaljplanen innehålls i samtliga bostäder. Bedömningarna baseras på bullerutredningar från 2005 och 2011. Ärendet överklagades vidare och slutligen meddelade Högsta förvaltningsdomstolen inte prövningstillstånd den 28 maj 2013. I oktober 2013 beviljade Bygglövsenheten ett nytt bygglov då bullerutredning PM 2013-10-01 från Åkerlöf Hallin Akustikkonsult AB visade att bostäderna uppfyllde krav enligt boverkets byggregler samt detaljplanens krav på bullernivåer inomhus och utomhus efter vidtagna bulleråtgärder. Detta beslut överklagades inte. – Klagomål på höga ljudnivåer inkom till miljöenheten den 5 maj 2020. Boende på Ringvägen 1 upplever problem med trafikbuller från tågtrafiken på Saltsjöbanan. SL inkom med utredning, åtgärdsplan och kostnadsförslag den 7 december 2021. Utredningen visade att riktvärden överskrids, och att åtgärden som behövs för att få ner ljudnivåerna tillräckligt är en 3 meter hög och 155 meter lång bullerskyddsskärm, mellan Saltsjöbanan och bostadshusen. Den beräknade kostnaden för bullerskärmen är 3,9 miljoner kronor. SL motsätter sig dock att bekosta och uppföra en sådan skärm som anføres ovan då de anser att byggnationen av flerfamiljshusen skett i strid med gällande detaljplanens bestämmelser. Riktvärdet för maximala ljudnivåer inomhus överskrids med 5 dB i sovrum och 4 dB i vardagsrum. Vid bostadens fasad överskrids riktvärdet med upp till 5 dB för den ekvivalenta ljudnivån. På balkong/uteplats med inglasning i stängt läge uppgår maximala ljudnivån till omkring 81 dBA. Bullerstörningarna bedöms innebära olägenhet för människors hälsa. SL har anfört att det är oskäligt att de ska föreläggas att vare sig utreda buller från spårtrafik eller vidta åtgärder för att minska buller för bostäderna på fastigheten Rösunda 2:43. Bullersituationen vid de aktuella bostäderna beror enligt SL på att dessa inte har utformats och uppförts så att bestämmelsen om bullerbegränsning i detaljplanen uppfylldes samt att meddelat bygglov stred mot plan- och bygglagen. Enligt miljöbalken ska den som är ansvarig för den verksamhet som orsakar olägenheterna utföra de skyddsåtgärder och vidta de försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga eller motverka olägenhet för människors hälsa. Med hänvisning till att de aktuella flerbostadshusen beviljades bygglov år 2013 utifrån att bullerkraven klarades och att beslutet har vunnit laga kraft samt att husen har slutbevis i bygglovsärendet, kan fastighetsägaren inte föreläggas att

vidta åtgärder avseende buller. – Utifrån miljöbalkens regler är bedömningen att det är SL, via sin Trafikförvaltning, som har skyldighet att vidta de åtgärder som krävs för att undanröja den olägenhet som boende i aktuella fastigheter är utsatta för. Vid en rimlighetsavvägning bedöms bullerstörningen och därmed olägenheten vara av sådan art och storlek att den aktuella åtgärden är hälsomässigt motiverad och att kostnaden för åtgärden därmed är rimlig. Vidare konstateras att åtgärden är tekniskt genomförbar.

AB Storstockholms lokaltrafik (SL) har överklagat nämndens beslut och yrkar i första hand att nämndens beslut ska upphävas. I andra hand yrkar SL att länsstyrelsen ska upphäva beslutet och besluta att Nacka kommun ska ompröva beslut § 93 av den 18 maj 2022 på så sätt att fastighetsägaren alternativt den tidigare byggherren föreläggs att vidta åtgärden.

Till stöd för sin talan har SL anfört i huvudsak följande. SL har efterkommit föreläggandet som beslutades år 2020 att utreda ljudnivåerna vid Ringvägen samt ta fram ett åtgärdsförslag. SL:s akustiker har utfört mätning av ljudnivå under juli 2020. Mätningen visar att maximala ljudnivån vid mest utsatta fasad ligger omkring 88-89 dBA. Maximal ljudnivå natt i vardagsrum uppgår till som mest 49 dBA och i sovrum till 50 dBA. På balkong/uteplats med inglasning i stängt läge uppgår maximala ljudnivån till omkring 81 dBA. De redovisade bullermätningar/-beräkningarna bekräftade riktigheten i SL:s tidigare givna ståndpunkt – att det är uppenbart att planbestämmelsen aldrig har klarats. Det ska tilläggas att SL:s trafik på Saltsjöbanan inte har ändrats på sätt som skulle ha påverkat bullernivåerna i högre grad från 2005 och fram till nu. För att klara riktvärde enligt infrastrukturpropositionens (1996/97:53) riktvärden för samtliga lägenheter kom SL fram till att det skulle krävas en cirka tre meter hög och 155 meter lång bullerskyddsskärm. Med ett löpmeterpris om cirka 25 000 kronor beräknas kostnaden för en sådan bullerskyddsskärm uppgå till cirka 3,9 miljoner kronor. SL är inte den rätta adressaten för föreläggandet. Skälet till att nivåer enligt ovan överskrids är att fastighetsägaren och dess föregångare inte placerat, utformat, uppfört och vidmakthållit byggnad på sätt som följer av detaljplanen och krav som följer med denna. Den rätta adressaten för ett föreläggande och den som bär ansvaret för att omgivningspåverkan uppstår på ett sätt som inte kan godtas är därmed fastighetsägaren. SL godtar inte heller den utgångspunkt kommunen har haft i fråga om förelagda åtgärders rimlighet. SL ser inte att den nytta som kunde uppstå vid uppförandet av en skärm kan motiveras med de vinster som kunde vinnas för omgivningen. Som mindre kostsamma men likafullt verkningsfulla åtgärder bör istället övervägas att ändra planlösningen i vissa lägenheter alternativt att vidta andra mindre

omfattande åtgärder som kunde ge ett nästintill lika gott resultat som en bullerskärm. Skulle länsstyrelsen inte anse utredningen vara fullgången i denna del så bör i vart fall saken återförvisas till kommunen för fortsatt handläggning i den delen. Regionen menar att trafikbullerutredningens resultat, vilket ligger till grund för bygglovsbeslutet, är felaktiga och att byggnaderna inte är uppförda i enlighet med detaljplanen. – Vid kontrollräkning med samma indata som i trafikbullerutredningen (samma tågtyp, 60 km/h) erhålls en ekvivalent ljudnivå om 68 dBA ekvivalent ljudnivå samt 92 dBA maximal ljudnivå. Tågen håller dock en hastighet om högst 40 km/h, varför Regionen här redovisar beräknade ljudnivåer på hastigheten 40 km/h. SL konstaterar att det är en stor skillnad mellan det egna beräknade resultat och de som redovisas i trafikbullerutredningen. Då tillvägagångssätt inte redovisas i rapporten går det inte att återskapa det resultat som återges i rapporten. Tittar man på den maximala ljudnivån som redovisas i trafikbullerutredningen är skillnaderna inte fullt ut lika stora. När Regionen räknar med 60 km/h istället för 40 km/h fås 92 dBA maximal ljudnivå. I den mätning som gjordes av SL sommaren 2020 konstateras en genomsnittlig (logaritmskt medelvärde) maximal ljudnivå omkring 88-89 dBA. Det är något högre än det som beräknas, men inom den felmarginal om cirka 5 dBA-enheter som beräkningsmodellen anger. Nacka kommun anger vidare att Saltsjöbanans träsliprar bytts mot betongsliprar och att detta utbyte orsakar högre ljudnivåer. Det stämmer förvisso att ett slipersbyte har genomförts, dock saknar påståendet om högre ljudnivåer grund. Studier på ljudnivåskillnader mellan träsliprar och betongsliprar talar snarare för motsatsen, däremot så uppfattas ljudet som ”hårdare” med betongsliprar än med träsliprar varför det kan uppfattas som att ljudnivån blivit högre. Sammanfattningsvis är det visat att det förekommit väsentliga felaktigheter i den bulleruträkning/-utredning som utgjort underlag för bygglov och det är uppenbart att planbestämmelsen aldrig har klarats, varför föreläggandet mot SL ska upphävas och istället riktas mot fastighetsägaren eller byggherren. Det ska härvid även tilläggas att kontrollen av riktigheten i den av byggherren inlämnade bullerutredningen synes ha brustit under bygglovsprocessen då den utan tvivel är felaktig varför SL skulle kunna ha rätt till skadestånd av kommunen om föreläggandet vinner laga kraft. Om länsstyrelsen ändå finner att trafikbullerutredningen med beaktande av vad Regionen anført ovan är korrekt har kommunen – mot bakgrund av miljöbalken 16 kap. 2 d § – ändå inte rätt att förelägga verksamhetsutövaren SL när nu uppmätta ljudtrycksnivåer ligger inom felmarginalen till de beräknade maximala ljudnivåer som bygglov grundar sig på.

Motivering till beslutet

Frågan i ärendet är om nämnden har haft fog för sitt beslut att förelägga SL att uppföra det aktuella bullerskyddet för att minska bullerstörningar från spårtrafik för boende på Ringvägen 1.

Vid bedömning av störningar från trafikbuller tillämpas i praxis de riktvärden för buller som anges i infrastrukturpropositionen 1996/97:53 för att bedöma om god miljö råder (se bl.a. avgörandena MÖD 2008:27 och Mark- och miljööverdomstolens domar den 27 mars 2018 i mål nr M 3200-17 och den 12 september 2018 i mål nr M 6855-17 och den 27 april 2021 i mål nr M 4432-20).

Det är ostridigt i ärendet att spårtrafiken medför bullerstörningar för de boende och att gällande riktvärden överskrids. Den mätning som har utförts visar att maximala ljudnivån vid den mest utsatta fasaden ligger omkring 88-89 dBA. Maximal ljudnivå natt i vardagsrum uppgår till som mest 49 dBA och i sovrum till 50 dBA. På balkong/uteplats med inglasning i stängt läge uppgår maximala ljudnivån till omkring 81 dBA. Det får vidare anses vara ostridigt att bullersänkande åtgärder är påkallade avseende de aktuella bostadshusen.

SL:s huvudsakliga invändning mot nämndens beslut är att beslutet är riktat till fel adressat. Länsstyrelsen anför därvid följande. Enligt miljöbalken är det verksamhetsutövaren som ska vidta de åtgärder som behövs och inte är orimliga för att motverka olägenheter från verksamheten. Det kan konstateras att bygglov har medgivits för bostadshusen ifråga. Kostnadsfördelning och civilrättsliga ersättningsanspråk är frågor som länsstyrelsen inte har möjlighet att beakta i denna typ av prövningar enligt miljöbalkens bestämmelser. I egenskap av ansvarig för Stockholms kollektivtrafik får SL – enligt länsstyrelsens mening – anses vara verksamhetsutövare i fråga om spårtrafiken, och därmed även rätt adressat för föreläggandet.

Vad gäller den bestämmelse i 16 kap. 2 d § miljöbalken som SL har hänvisat till konstaterar länsstyrelsen att den gäller vid tillståndsgivning, och alltså inte är tillämpbar i förevarande ärende.

Eftersom det är konstaterat att de aktuella bullerstörningarna utgör en olägenhet i miljöbalkens mening har nämnden haft fog för att ingripa med tillsynsåtgärder och utreda möjligheterna för verksamhetsutövaren att åtgärda olägenheten. Nästa fråga är om den nu förelagda åtgärden är rimlig (se 2 kap. 7 § miljöbalken) i förhållande till den förväntade nyttan. Efter att nämnden i tidigare beslut förelagt SL att redovisa åtgärdsförslag anförde SL att det krävs en cirka tre meter hög och 155 meter lång bullerskyddsskärm för att klara riktvärde för samtliga lägenheter. Enligt SL:s uppgift uppgår kostnaden för bullerskärmen till

3,9 miljoner kronor. Enligt vad som framgår av handlingarna är flera boende som är drabbade av störningarna. Vidare får överskridandena av bullernivåerna anses vara relativt stora. Mot denna bakgrund bedömer länsstyrelsen att vad som framkommit i ärendet inte visar att föreläggandet är oskäligt.

Enligt vad som anförts ovan finner länsstyrelsen att nämnden har haft fog för det nu överklagade beslutet om föreläggande. Länsstyrelsen finner inte att det i övrigt framkommit skäl att upphäva beslutet. Överklagandet ska därför avslås.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 2 kap. 3 § första stycket miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I 2 kap. 7 § miljöbalken fastställs att kraven i bl.a. 2 kap. 3 § miljöbalken gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

I 9 kap. 3 § miljöbalken fastställs att begreppet olägenhet för människors hälsa innebär en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och inte är ringa eller helt tillfällig. I förarbetena anges att t.ex. buller kan utgöra en sådan störning (prop. 1997/98:45, del 2 s. 109).

En tillsynsmyndighet får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att balken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Av 26 kap. 9 a § framgår bl.a. att i fråga om omgivningsbuller vid en bostadsbyggnad får tillsynsmyndigheten inte besluta om förelägganden eller förbud om det i planbeskrivningen till detaljplanen eller i bygglovet enligt plan- och bygglagen (2010:900) har angetts beräknade bullervärden och omgivningsbullret inte överskrider dessa värden.

I Regeringens proposition 1996/97:53 s. 43 f. Infrastrukturinriktningen för framtida transporter (infrastrukturpropositionen), anges riktvärden för trafikbuller. Riktvärdena bör enligt propositionen normalt inte

överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur. I propositionen anges följande riktvärden:

- 30 dB(A) ekvivalentnivå inomhus,
- 45 dB(A) maximalnivå inomhus nattetid,
- 55 dB(A) ekvivalentnivå vid uteplats,
- 60 dB(A) ekvivalent i bostadsområdet i övrigt
- 70 dB(A) maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad

I proposition 2012/13:25 s. 79 f, Investeringar för ett starkt och hållbart transportsystem, har regeringen angett att riktvärdena som anges i prop. 1996/97:53 även i fortsättningen bör vara vägledande i planeringssammanhang för såväl transportinfrastruktur som bostadsbebyggelse.

I Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus, FoHMFS 2014:13, anges bl.a. att riktvärdet 45 dBA maximal ljudnivå inomhus och 30 dBA ekvivalent ljudnivå inomhus bör tillämpas vid bedömningen av om olägenhet för människors hälsa enligt 9 kap. 3 § miljöbalken föreligger.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Anna-Mona Herrburth. I handläggningen av ärendet har även Jörgen Bengtsson, miljöhandläggare, deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till:

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun,
miljoenheten@nacka.se

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Ni kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 32490-2022.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.